

ДОМЕННІ ІМЕНА ЯК ОБ'ЄКТИ МІЖНАРОДНО-ПРАВОВОЇ ДОКТРИНИ

Оржеховська Анна Олександрівна,

магістрантка

*Черкаського національного університету
імені Богдана Хмельницького*

Як відомо, сучасні глобальні інформаційні технології створюють підґрунтя для подальшої зміни у системі управління інформацією, трансформуючи її в матерію особливого виду прав *sui generis*. Найяскравішим проявом цієї тенденції є використання міжнародної комп'ютерної мережі Інтернет, як найбільш вдалої сучасної глобальної інформаційної системи накопичення і передачі інформації засобами комп'ютерного зв'язку [4]. Саме ці обставини зумовлюють актуальність вивчення доменних імен як об'єктів міжнародно-правової доктрини.

Частково порушена нами тема вивчалася такими науковцями, як А. Козинець, А. Серго, Д. Бойко, З. Малютін, Н. Майданик, Р. Майданик, Ю. Юхін та іншими.

Зокрема, невід'ємною частиною функціонування Інтернет і є доменне ім'я. Сучасне українське законодавство під доменним іменем розуміє ім'я, що використовується для адресації комп'ютерів і ресурсів в Інтернеті (ст. 1 Закону України «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг») [2].

Відзначимо, що доктрина російського права під доменним іменем розуміє унікальне позначення, яке перебуває в системі доменних імен (DNS) та ідентифікує інформаційний ресурс, що належить фізичним чи юридичним особам в міжнародній мережі Інтернет [6, 60].

Варто наголосити на тому, що технологічні ознаки мережі Інтернет зумовлені тим, що кожний комп'ютер, що підключений до цієї мережі, має унікальний реєстраційний номер, так звану IP – адресу, що являє собою послідовність з чотирьох груп чисел, розділених крапками. Для зручності запам'ятовування та користування було створено доменну систему імені (Domain Name System – далі DNS), що дозволяє співставити абстрактне символічне ім'я (site.ua) та конкретну IP – адресу в мережі дванадцятизначного цифрового позначення (198.198.689.200) [4, 199]. До того ж система DNS являє собою систему адресації, що визнана Інтернет – корпорацією з присвоєння адрес та імен (далі – ICANN) стандартної для мережі Інтернет.

ICANN є міжнародною корпорацією з розподілу адресного простору в мережі Інтернет, що управляє цією системою через систему стандартів відповідності для регламентів реєстрації доменів у відповідних національних зонах, що зумовлює однотипність їх змісту, зокрема, відносно поняття домену.

Отже, система DNS є частиною мережі Інтернет і використання домену обмежено його використанням тільки у цій інформаційній мережі, основними функціями якого є ідентифікація ресурсу в Інтернеті та забезпечення адресації в ньому [3, 2].

У такому контексті необхідно зазначити існування такої міжнародної проблеми, як кіберсквоттинг, що являє собою практику недобросовісної реєстрації доменного імені кіберсквоттерами (особами, що намагаються отримати вигоду із реєстрації доменного імені з метою їх перепродажу за суму, що суттєво перевищує витрати з реєстрації, власнику цього ж чи схожого з ним засобу індивідуалізації, що не має відповідного домену або іншої зацікавленій особі). Іншим проявом діяльності кіберсквоттерів є певна «гра» на варіантах написання самого імені домену. Наприклад, (skoda / shkoda, kommersant/commersant, www.lenta.ru/ wwwlenta.ru). На перший погляд, це майже одне й те саме, але для комп'ютера це зовсім різні написання, що можуть ввести в оману користувачів.

Для боротьби з цим явищем відповідальна за це світова організація ICANN в тісній співпраці з Всесвітньою організацією інтелектуальної власності (далі – ВОІВ) створила Уніфіковану політику вирішення спорів про доменні імена (далі – UDRP), а Конгресом США у 1999 р. був прийнятий Закон про захист прав користувачів від кіберсквоттингу (The Anti- Cybersquatting Consumer Protection Act (ACPA), що є доповненням до секції 43 Закону Ленхама, що присвячений товарним знакам підсекцією (d) “Попередження кіберпіратства” (“Cyberpiracy prevention”)[5, 60].

Що ж до українського сегменту міжнародної мережі Інтернет, на думку Н. Майданник та Р. Майданника, вона являє собою «мережу електровз'язку», під якою розуміють технологічні системи, які забезпечують одну або кілька видів передачі: телефонну, телеграфну, факсимільну або передачу даних або інших видів документальних повідомлень, включаючи обмін інформацією між СОМ, телевізійну або звукову передачу та інші його види.

З метою уникнення можливих конфліктів, в Україні доменне ім'я нормативно пов'язується з торговельною маркою, що фактично виключає кіберсквоттинг.

В Україні тривалий час була дозволена реєстрація тільки доменів третього рівня в зонах .com.ua,net.ua та інших, а також регіональних доменів типу .kiev.ua. З 28 вересня 2001 р. було оголошено про початок реєстрації доменів другого рівня в зоні.

Уа, що мають лише власники відповідних товарних знаків або суб'єкти, які використовують їх на підставі ліцензійної угоди. Правила зони.ua були схвалені ВОІВ та ICANN. Разом із тим, це робить неможливою реєстрацією доменного імені без попередньої реєстрації торгівельної марки, що уповільнює у такий спосіб можливості розвитку інформаційних технологій [4, 203 – 204].

Отже, доменне ім'я є невід'ємною частиною існування та ефективного функціонування мережі Інтернет, що в міжнародній практиці регулюється доменною системою імен та актами схваленими ВОІВ та ICANN, що забезпечують ефективну боротьбу з викликами часу у цій сфері. Щодо України, ми вважаємо за необхідне створення єдиного уніфікованого визначення доменного імені, а також створення окремого закону, де було б законодавчо регламентоване доменне ім'я, а також потрібно включити його до переліку об'єктів права інтелектуальної власності, а також наголошуємо на необхідності створення єдиного правового механізму реєстрації доменних імен в Україні, що дало б поштовх для більш ефективного функціонування та розвитку інформаційного суспільства в Україні.

Список використаних джерел:

1. Бойко Д. В. Правова природа доменних імен Інтернет: Автореф. дис. канд. юрид. наук. – Х., 2005 – 18 с.
2. Закон України «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг» від 15.12.1993 р. № 3689-ХІІ // Голос України. – 1994. – № 31.
3. Майданик Н. І. Право на доменне ім'я в мережі Інтернет // Аномалії в цивільному праві України: Навч. – практич. посібник // Відп. ред. Р.А. Майданик. – К.: Юстиніан, 2007. – 912 с.
4. Майданик, Р. А., Майданик Н. И., Право на доменное имя в сети Интернет (гражданско – правовой аспект) // Альманах цивилистики: Сборник статей. Вып. 2 / Под ред. Майданика Р. А. – К: Алерта; Центр учебной литературы, 2009. – 384 с.
5. Милютин З. «Киберсквоттинг» как злоупотребление правом // Хозяйство и право. – 2005. – №. 12. – С. 60 – 63.
6. Серго А. О некоторых подходах к понятию и правовому регулированию доменного имени // Хозяйство и право. – 2005. – № 3. – С. 58 – 60.

ПОНЯТТЯ КОМП'ЮТЕРНОЇ ПРОГРАМИ В ЗАКОНОДАВСТВІ УКРАЇНИ ТА ІНШИХ КРАЇНАХ

Радзівський Роман Віталійович,

магістрант

*Черкаського національного університету
імені Богдана Хмельницького*

Комп'ютерна програма посідає особливе місце серед об'єктів права інтелектуальної власності. В епоху інформаційних технологій вона є одним із головних стратегічних ресурсів як держави в цілому, так і окремих її складових. Питання правової охорони комп'ютерної програми були об'єктом дослідження на різних етапах її розвитку, особливо у 80-90-ті роки ХХ століття, що пов'язано з інтенсивним розвитком самого об'єкта охорони [3, 108]. Водночас стрімке поширення комп'ютерної програми та швидкі темпи оновлення технологій її створення розширили не лише сферу застосування цього об'єкта права інтелектуальної власності, а й надали їй нових характерних ознак.

Світовий досвід доводить, що для досягнення високого рівня соціально-економічного розвитку кожна держава потребує добре налагодженої системи охорони права інтелектуальної власності [4, 62].

В Україні створено нормативно-правову базу, що загалом забезпечує охорону прав на об'єкти права інтелектуальної власності та відповідає вимогам міжнародних стандартів. Правовідносини у цій сфері регулюються окремими положеннями Конституції України, Цивільного, Кримінального, Митного кодексів, Кодексом про адміністративні правопорушення. Діють спеціальні закони з охорони інтелектуальної власності та міжнародні договори.

Відомо, що з травня 1998 р. Україна внесена до переліку країн, де обіг контрафактної продукції набув загрозливих масштабів. Особливе занепокоєння викликають розміри порушення авторського права і суміжних прав. За опитуванням експертів, проведеним Центром економічного та політичного дослідження ім. О. Розумкова, найгострішою проблемою є захист комп'ютерних програм і баз даних в Україні (65,3% порушень).

В інформатиці під «програмою розуміється послідовний і точний опис на певній формальній мові процесу оброблення інформації для вирішення задач на електронно-обчислювальній машині» [2, 564]. У сфері інформаційних технологій під поняттям «комп'ютерна програма